

C2

ÜNİTE 3

OKUMA: Detaylı Okuma

DİNLEME: Detaylar İçin Dinleme

YAZMA: Paragraf Yazma: Sonuç Cümlesi + Paragraf Bütünlüğü

Kazanımlar

Okuma

- Bir metinden istenilen bilgileri detaylı bir şekilde okuyarak seçer.
- Bir metinde yer alan özel bilgileri kolaylıkla fark eder.
- Yüzeysel, seçici ve detaylı okuma arasındaki farkları ayırt eder.

Dinleme

- Dinledikleri metinlerden istenilen bilgileri detaylı bir şekilde dinleyerek seçer.
- Dinlediklerinde yer alan özel bilgileri kolaylıkla fark eder.
- Ana fikir için dinleme, seçici dinleme ve detaylar için dinleme arasındaki farkları ayırt eder.

Yazma

- Bir metni bağlama uygun biçimde tamamlar.
- Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan iyi yapılandırılmış bir paragraf yazar.
- Paragrafı bütünlük ilkesine göre düzenler.

OKUMA

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

- Bir metinden istenilen bilgileri detaylı bir şekilde okuyarak seçebileceğiz,
- Yüzeysel okuma, seçici okuma ve detaylı okuma arasındaki farkları ayırt edebileceğiz.

Detaylı Okuma

Detaylı Okuma Nedir?

Okuma, iletişim yollarından biridir ve birçok kişinin sandığı gibi basit bir eylem değildir. Yazıda iletişim; yazarın doğru sözcükleri bulup doğru kalıplarla okuyucuya aktarmasına, okuyucunun da metni doğru yöntemle okuyup algılamasına bağlıdır. Önceki ünitelerde görüldüğü gibi farklı okuma yöntemleri vardır. Bu yöntemler, okuma amacımıza göre farklılık gösterir. Okuyucu olarak bir yazıyı ne için okuduğumuzu belirlemeli ve buna göre doğru okuma yöntemini seçmeliyiz. Bir metin hakkında genel fikir sahibi olmak istiyorsak detaylara odaklanmadan metni hızlıca gözlerimizle tararız, yani metni **yüzeysel** okuruz. Bir metin içinde tarih, istatistik, isim, yer vb. arıyorsak hızlı bir şekilde metni tararız; bir diğer deyişle **seçici** okuruz. Bu iki teknikte de metnin tamamını anlamaya yönelik bir uğraş yoktur. Eğer bir metnin verdiği bilgilerin tümünü anlamaya ve kavramaya yönelik bir isteğimiz varsa **detaylı okuma** yapmalıyız. Detaylı okuma, diğer iki yöntemin aksine yazının bütün fikrini ve verdiği bilgileri anlayabilmek için tek tek sözcükler üzerinde yoğunlaşmak yerine tek tek cümleler üzerinde yoğunlaşarak yaptığımız bir yavaş okuma tekniğidir.

Detaylı Okuma Ne Zaman Yapılır?

Aşağıdaki durumlarda detaylı okuma yapabilirsiniz:

- » Roman, hikâye vb. edebî bir metin okurken,
- » Bilimsel içerikli makale, rapor vb. bir yazı okurken,
- » Herhangi bir konu hakkında detaylı bilgi edinmek istediğinizde,
- » Bir metni başka bir dile çevirmek istediğinizde,
- » Okuduğunuz konu hakkında özet çıkarmak istediğinizde,
- » Okuduğunuz metnin geniş çaplı değerlendirmesini ve eleştirisini yapmak istediğinizde.

Detaylı Okuma Nasıl Yapılır?

Detaylı okuma tekniğini etkili bir şekilde kullanabilmek için aşağıdaki ipuçlarından yararlanabilirsiniz:

- » Metni okurken 5NİK yöntemini kullanın. Bir diğer deyişle, kendinize “Ne?, Nasıl?, Neden?, Nerede?, Ne zaman? ve Kim?” sorularını yöneltin.

- » Metni okurken herhangi bir başlığı, cümleyi veya paragrafı atlamayın; çünkü okumadan geçeceğiniz bir cümle, sorularınızın yanıtını içerebilir.
- » Metnin her cümlesini anlamaya çalışarak okuyun. Bu da yavaş okumayı gerektirir. Hızlı şekilde metni taramak veya göz gezdirmek, aradığınız sorunun yanıtını kaçırmınıza sebep olabilir.
- » Okurken önemli gördüğünüz yerlerin altını çizin ve metnin kenarlarına notlar alın. Bu, önemli gördüğünüz yerlere kolayca geri dönüp istediğiniz bölümü tekrar okumanızı kolaylaştırır.
- » Bilimsel içerikli yazıları yorumlamayın. Deneme türündeki yazılarda her yazar kendi düşüncesini belirttiğinden dolayı soruları metne göre cevaplayın.

Örnek:

Aşağıdaki metni detaylı okuma tekniği ile okuyun ve soruları metne göre yanıtlayın.

TİTANİK ENKAZI YOK OLUYOR!

Titanik, 1912'de ilk yolculuğuna çıktığında zamanın en büyük ve sağlam gemisi olarak nitelendiriliyordu. Öyle ki, Avrupa'nın en zengin aileleri New York'a hareket etmek üzere gemide yerlerini aldığında, geminin kaptanı Edward Smith, bir gazetecinin "Bu gemi batmaz, doğru mu?" sorusuna, "Bu gemiyi Tanrı bile batıramaz." cevabını vermişti. Lakin Titanik, İngiltere'nin Southampton limanından hareket ettikten kısa bir süre sonra bir buzdağına çarptı ve gemideki 2 bin 200 kişiden en az 1500'ü hayatını kaybetti. O zamandan bu yana Titanik, suların altında, Kanada'nın Newfoundland ve Labrador eyaletinin 600 kilometre açığında, yer alıyor.

1985'te Amerikalı-Fransız bir ekip, Soğuk Savaş sırasında batan iki Amerikan nükleer denizaltının enkazını ararken tesadüfen Titanik gemisinin enkazına rastladı. Geçmiş yıllarda yapılan dalışlarda Titanik gemisinin birçok fotoğrafı çekildi, enkaz alanının haritası çıkarıldı, yolculara ait yaklaşık 1.800 adet eşya ve Titanik'in gövdesinin bir kısmı su yüzeyine çıkarıldı.

Büyük bir kısmı ise hâlâ denizin karanlık sularında. Bu kısımlarla ilgili araştırma yapmak için 2019 yılında uluslararası bir ekip, Atlantik Okyanusu yüzeyinin 3,8 km derinliğinde yatan gemi enkazına 5 farklı dalış gerçekleştirdi. Geminin birbirinden 600 metre uzaklıkta iki ana parça hâlinde yatıyor olması nedeniyle dalış kolay olmadı. Atlantik Okyanusu'ndaki kötü hava koşulları ve güçlü akıntılar da dalışı zorlaştıran diğer unsurlardı.

Araştırmacılar, gemi enkazının bir kısmının şaşırtıcı şekilde iyi durumda, başka kısımlarının ise hızla yok olduğunu belirledi. Gemi enkazının en fazla aşındığı yerin sancak tarafında yer alan yetkili kamaraları olduğunu belirttiler. Araştırmacılardan biri olan Parks Stephenson, Titanik severlerin favori görsellerinden kaptan küvetinin artık olmadığını belirtti. Stephenson, "Çürüme, geçmiş yıllara nazaran daha hızlı bir şekilde gerçekleşecek ve 20 yıl içerisinde gemiden hiçbir şey kalmayacak. Titanik doğaya geri dönüyor." dedi. Bilim insanları ezici basınçla birlikte güçlü okyanus akıntıları, tuzlu su ve demir yiyen bakterilerin geminin hızla yok olmasına yol açtığını belirtti. Şimdi ise Titanik enkazındaki farklı metalleri inceleyerek geminin çürümeden önce kalan ömrünü belirlemeye çalışıyorlar. İngiltere'deki Ulusal Denizcilik Müzesinden Robert Blyth, gemi enkazının mevcut hâlini belgelemenin önemli olduğunu düşünüyor. Blyth, "Titanik felaketinin tek tanığı gemi enkazının kendisi. Kazadan hayatta kalanların hepsi yaşamını yitirdi, bu yüzden enkaz hâlen bir şeyler anlatabiliyorken onu kullanmanın önemli olduğunu düşünüyorum." dedi.

Kaynak: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49427204> sitesinden uyarlanmıştır.

1. Titanik gemisi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Titanik kazasında 2 binden fazla insan hayatını kaybetti.
- b) Titanik gemisinin enkazı tamamen rastlantı sonucu bulundu.
- c) Titanik denize açıldığında, ondan daha büyük gemiler vardı.
- d) Battıktan yüz yıl sonra Titanik'in enkazına ulaşıldı.
- e) Dünyanın farklı ülkelerinden zengin insanlar Titanik'e bindi.

Çözüm: İkinci paragrafın başlarında Titanik enkazının Amerikalı-Fransız bir ekip tarafından 1985'te tesadüfen bulunduğu belirtilmektedir. Doğru cevap **b**'dir.

2. 2019 yılında Titanik'e yapılan dalışların sebebi nedir?

- a) Gemi enkazıyla ilgili daha fazla bilgi edinmek
- b) Yolculara ait eşyaları gün yüzüne çıkarmak
- c) Enkaz alanının haritasını çıkarmak
- d) Kaptan küvetinin fotoğraflarını çekmek
- e) Enkazın iki ana parçasını su yüzeyine çıkarmak

Çözüm: İkinci paragrafta, 2019 yılında uluslararası bir ekibin Titanik enkazına 5 ayrı dalış yaptığı belirtilmektedir. Bu dalışların sebebi ise gemi enkazıyla ilgili araştırma yapmaktır. Doğru cevap **a**'dır.

3. Aşağıdakilerden hangisi Titanik enkazının hızla yok olmasının nedenlerinden biri değildir?

- a) Güçlü okyanus akıntıları
- b) Demir yiyen bakteriler
- c) Yüksek basınç
- d) Kötü hava koşulları
- e) Tuzlu su

Çözüm: Üçüncü paragrafta yer alan bilgiye göre yüksek basınç, okyanus akıntıları, tuzlu su ve demir yiyen bakteriler geminin hızla yok olmasına yol açmaktadır. Kötü hava koşullarının, suyun 3.8 km derinliğinde olan gemi enkazıyla ilgisi yoktur. Doğru cevap **d**'dir.

4. Robert Blyth'a göre Titanik enkazı neden çok önemlidir?

- a) Enkaz, Titanik kazasıyla ilgili elde kalan tek somut kanıttır.
- b) Robert Blyth'ın bir akrabası Titanik kazasında yaşamını yitirmiştir.
- c) Geminin enkazını bir belgeselinde kullanmayı düşünmektedir.
- d) Enkazda kendisine ait farklı belgeler bulunmaktadır.
- e) Enkazdaki eşyaların hepsini çalıştığı müzede sergilemek istemektedir.

Çözüm: Üçüncü paragrafta yer alan bilgiye göre Robert Blyth, Titanik kazasını yaşamış ve sağ kurtulmuş insanların hiç birinin artık hayatta olmadığını, Titanik felaketinden geriye tek kalan şahidin gemi enkazının kendisi olduğunu, bu yüzden de enkazın büyük bir önem taşıdığını ve belgelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Doğru cevap **a**'dır.

5. Bu parçanın anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) Kişisel düşüncelere yer verilmiştir.
- b) Karşılaştırma yapılmıştır.
- c) Tarihsel verilere değinilmiştir.
- d) Açıklayıcı anlatımla yazılmıştır.
- e) Farklı deyimlerden yararlanılmıştır.

Çözüm: Farklı kişilerin düşünceleri tırnak işareti (“..”) içinde verilmiştir. “...zamanının en büyük ve sağlam gemisi..., ...Avrupa'nın en zengin aileleri..., ...geçmiş yıllara nazaran daha hızlı bir şekilde...” ifadelerinde görüldüğü gibi karşılaştırmadan yararlanılmıştır. İlk ve ikinci paragrafta Titanik gemisi ile ilgili tarihsel bilgiler verilmiştir. Metnin geneline bakıldığında açıklayıcı anlatımdan yararlanılmış olduğu görülür. Fakat metinde deyim kullanılmamıştır. Bu yüzden doğru cevap **e**'dir.

Etkinlik 1:

Aşağıdaki metni okuyun ve soruları metne göre yanıtlayın.

DEDE KORKUT VE HİKÂYELERİ

Paragraf 1: _____

Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biri, on üç hikâyeden oluşan Dede Korkut Kitabı'dır. Bu eser üzerinde yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yüzlerce çalışma yapılmıştır. Eserin iki önemli yazması bulunmakta olup bunlar Almanya'nın Dresden şehrinde ve Vatikan'dadır. Bazı araştırmacılar Dede Korkut hikâyelerinin Berlin nüshasından da söz ederler. Ancak bu nüsha Dresden nüshasının kötü bir kopyasından başka bir şey değildir.

Paragraf 2: _____

Bir giriş ve on üç hikâyeden oluşan Dede Korkut hikâyelerinin konuları da çeşitlilik göstermektedir. Bunlardan birinci (Dirse Han Oğlu Boğaç Han) ve on ikinci (İç Oğuzun Dış Oğuzla Asi Olup Beyrek'in Öldürülmesi) hikâyelerde Oğuzların kendi aralarındaki mücadeleleri anlatılmaktadır. Basat'ın Tepegöz'ü Öldürdüğü Hikâye'sinde, Salur Kazan'ın Ejderhayı Öldürdüğü Hikâye'sinde ve Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Hikâyesi'nde ise Oğuzların olağanüstü güçlerle olan mücadeleleri ele alınmıştır. Kalan sekiz hikâyede ise Oğuzların komşuları ile olan mücadelelerini görmekteyiz.

Paragraf 3: _____

Hikâyelerin 9. ve 11. yüzyıllar arasında oluştuğu ve 15. yüzyılın sonunda da, yüzyıllardır ağızdan ağıza, dilden dile dolaştıktan sonra yazıya geçirildiği görüşü yaygındır. Bu hikâyeler, Türk ruhuna, Türk düşüncesine, Türk kültürüne ve hayat tarzına ışık tutan en açık belgelerdir. Dede Korkut, Oğuz Türklerinin inanışlarını, yaşayışlarını, gelenek ve göreneklerini, yiğitliklerini, sağlam karakterlerini, ahlâkını ve ruh enginliğini duru bir Türkçe ile dile getirir. Hikâyelerde birçok yerde görülen şiirde, çalınan kopuzların kıvrak ritmi, yanık havası vardır. Dede Korkut'un kahramanları, iyiliği ve doğruluğu öğütler. Gücsüzlerin ve çaresizlerin her zaman yanındadır. Türk milletinin birlik ve beraberliğini, millî dayanışmayı ve el ele tutuşmayı öne çıkarır.

Paragraf 4: _____

Dede Korkut hikâyelerinin birinci derecede kahramanı Dede Korkut, Oğuzların akıl hocasıdır. O, Oğuz kavminin sorunlarını çözer, yeni doğan çocuklara ad verir, evlenmek isteyenleri evlendirir. O, aynı zamanda kopuzun bulucusu ve ozanların piridir. Her hikâyenin sonunda yapılan şenliklerde kopuz çalar, destanlar söyler. Tüm bu özellikleriyle toplum hayatında önemli bir yeri olan bilgedir.

Paragraf 5: _____

Dede Korkut, Kazakistan kaynaklarına göre Kızılırdalıdır ve mezarı Sırderya Irmağı'nın kenarındadır. Bunun dışında, hayatına ve kişiliğine dair detaylı ve kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Yine de onunla ilgili mitlerin önüne geçilememiştir. Doğumu ve ölümü, mitoloji ve efsane ile süslenmiştir. Bir rivayete göre, doğduğunda olağanüstülükler

olmuş, mevsim değişmiştir ve 295 yıl yaşamıştır. Öleceğini hissedince dört bir yana gitmiş, ama her gittiği yerde kendi mezarını kazanlarla karşılaşmıştır. Bunun üzerine ölümden kaçamayacağını anlamış ve Sırderya Irmağı'nın üzerine seccadesini sermiş ve ibadet etmeye başlamıştır. Bu sırada bir yılan onu sokmuş ve ırmağın dalgaları Dede Korkut'u bugünkü mezarının olduğu yere bırakmıştır.

Kaynak: AÖF, Halk Hikâyeleri (sf.117-118).

1. Yüzeysel okuma tekniğini kullanarak metni okuyun. Aşağıdaki konu başlıklarını paragraflarla eşleştirin.

Paragraf 1: _____

A. Hikâyelerin Türk kültürü için önemi

Paragraf 2: _____

B. Hikâyelerde Dede Korkut

Paragraf 3: _____

C. Dede Korkut hikâyelerindeki çeşitlilik

Paragraf 4: _____

D. Gerçek hayatta Dede Korkut

Paragraf 5: _____

E. Dede Korkut kitabının nüshaları

2. Detaylı okuma tekniğini kullanarak metni tekrar okuyun. Aşağıdaki ifadelerin doğru ya da yanlış olduğuna karar verin.

	Doğru	Yanlış
1. Dede Korkut Kitabı'nın nüshaları Dresden, Berlin ve Vatikan'dadır.	☐	☐
2. Dede Korkut Kitabı'ndaki son hikâye Oğuzların komşuları ile olan mücadelelerini anlatır.	☐	☐
3. Nesilden nesile sözlü olarak anlatılan hikâyelerin 15. yüzyılda yazıya geçirildiğine inanılır.	☐	☐
4. Hikâyelerin yazı dili Türkçedir.	☐	☐
5. Dede Korkut hikâyeleri düzyazı ve şiirlerden oluşur.	☐	☐
6. Dede Korkut en önemli karakter olmasına rağmen her hikâyede görünmez.	☐	☐
7. Normal koşullarda olan doğumuna karşılık Dede Korkut'un ölümü olağanüstüdür.	☐	☐

Etkinlik 2:

Aşağıdaki metni okuyun ve soruları metne göre yanıtlayın.

TÜRKİYE'DE ORGANİK TARIM

Paragraf 1: _____

Organik tarım, 21. yüzyılın başlarında geleneksel tarım yöntemine alternatif bazı arayışlar görülmeye başlanmasıyla ortaya çıkan bir durumdur. 1970'li yıllara kadar devam eden çalışmalar 1972 yılında Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonunun (IFOAM) kurulmasıyla uluslararası nitelik kazanmıştır. Dünya organik ürün ticareti 1980'li yıllarda ilgi çekmeye ve gelişme göstermeye başlamıştır. 1990-2000 yılları arasında Avrupa Birliği, Japonya, İsviçre, ABD gibi ülkeler ve FAO tarafından konuya ilişkin standartlar yayımlanmıştır. 1990'lı yılların sonlarında özellikle büyükbaş hayvanlarda görülen deli dana hastalığı, sentetik kimyasal maddelerin tarımda yarattığı olumsuz etkiler ve genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) gibi konulara karşı duyulan endişe ve tepkiler nedeni ile organik ürünlere karşı ilgi iyice artmıştır. Türkiye'de organik tarım kanunu 2004 yılında çıkartılmış, uygulama esaslarını belirleyen yönetmelik ise 2010 yılında yayımlanmıştır.

Paragraf 2: _____

Dünya'da havayı, suyu ve toprağı kirletmeksizin; erozyonu, toprağın tuzlulaşmasını, diğer hastalık ve zararlıların etkisini en aza indirecek tarımsal tekniklerin geliştirilmesine her geçen gün duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bu ihtiyacı karşılayacak, doğaya dost üretim metodu "organik tarım" olarak nitelendirilmektedir. Ekolojik tarım yahut biyolojik tarım olarak da adlandırılır. Organik tarım, insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen ve üretimde kimyasal madde veya tarım ilacı kullanılmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir. Doğal dengeyi koruyarak hava ve su gibi yaşamsal kaynakların ve doğal hayatın korunmasını amaçlar.

Paragraf 3: _____

Organik tarımda temel unsur; doğal çevre ile uyumlu ve yerel kaynakların kullanıldığı kendine yeten kapalı bir sistemle üretim yapmaktır. Bitkisel üretimde kimyasal gübre kullanımı yerine yeşil ve organik gübre kullanarak ya da ekim nöbeti yoluyla toprak verimliliğinin ve organik madde miktarının korunması hedeflenir. Bitki hastalıkları ve zararlılarına karşı yerel, kültürel ve biyolojik yöntemler uygulanır. Yabani ot mücadelesinde mekanik yollar denenebilir. Hayvancılıkta ise hayvan haklarına uygun yaşam koşulları sağlanır. Ekolojik olarak yöreye uygun ırkların beslenmesi hedeflenir ve yine organik yollarla üretilen yemlerle beslenmeleri sağlanır.

Paragraf 4: _____

Organik tarım günümüzde dünyada 120'den fazla ülkede ve 600.000'i aşkın işletmede yapılmaktadır. Dünyada organik tarım yapılan ülkeler arasında arazi büyüklüğü bakımından Avustralya (121.000 km²-121 milyon dekar), Arjantin (31.000 km²), Çin (23.000 km²) ve ABD (16.000 km²) ilk sıralardadır. Ülkemizde 2000'li yılların başında 150 kadar olan organik ürün çeşidi, 2014 yılında 200'ü aşmıştır. Organik üretim yapan çiftçi sayısı 12.400 kadarken 2014 yılında 71.500'e ulaşmıştır. Yetiştiricilik yapılan alan 570.000

dekardan, neredeyse on katı artarak 5.330.000 dekara yükselmiştir. Kekik, mantar, çeşitli yabani meyveler vb. için kullanılan doğal toplama alanları da eklendiğinde, günümüzde organik üretim-toplama alanı 8.830.000 dekadır. Organik tahıl üretiminde İtalya ve ABD, çeltik üretiminde Tayland ve Filipinler, pamukta Türkiye ve ABD, üzüm ve zeytinde İtalya ve İspanya, önde gelen ülkelerdir.

Paragraf 5: _____

Günümüzde ülkelerin organik ürün pazar paylarının giderek artmakta olduğu söylenebilir. Talep devam ettiği sürece üretim, çeşit ve miktarının önümüzdeki yıllarda daha da artacağı kesindir. Ancak ileride tümüyle organik ürünlerle beslenmeyi sağlayacak bir dünyanın varlığı günümüzdeki nüfus ve ihtiyaçları düşünüldüğünde mümkün görünmemektedir.

Kaynak: AÖF, Gıda Coğrafyası (s. 24-25).

1. Yüzeysel okuma tekniğini kullanarak metni okuyun. Aşağıdaki konu başlıklarını paragraflarla eşleştirin.

Paragraf 1: _____

A. Organik Tarımın Gelişimi

Paragraf 2: _____

B. Organik Tarımın Geleceği

Paragraf 3: _____

C. Organik Tarımın Dünyadaki ve Ülkemizdeki Durumu

Paragraf 4: _____

D. Organik Tarımın Tanımı

Paragraf 5: _____

E. Organik Tarımın Genel İlkeleri

2. Detaylı okuma tekniğini kullanarak metni tekrar okuyun. Soruları metne göre yanıtlayın.

A. Organik tarım nasıl ve ne zaman uluslararası bir nitelik kazandı?

B. Organik ürünlere karşı ilginin son zamanlarda artış göstermesinin nedenleri nelerdir?

C. Türkiye’de organik tarımla ilgili yasa ne zaman çıkarıldı?

D. Organik tarım nedir?

E. Organik tarımda toprak verimliliği nasıl sağlanır?

F. Organik tarımın en fazla yapıldığı ülkeler hangileridir?

G. Türkiye, hangi organik ürünlerin üretiminde başta yer alır?

H. İleride tamamen organik ürünlerle beslenmek mümkün mü? Neden?

OKUYALIM - YANITLAYALIM

A. Aşağıdaki metni detaylı bir şekilde okuyun. Belirtilen renklerle ilgili doğru ifadeleri seçin.

RENKLER VE ETKİLERİ

Yapılan araştırmalar her rengin insanlar üzerinde ayrı bir psikolojik etkisinin olduğunu göstermektedir. Renklerin insanlar üzerinde neden olduğu biyolojik ve duygusal değişiklikler şöyledir:

Kırmızı: Sıcak renkler grubunda yer alan kırmızı, ana renklerden biridir. Kırmızı, kullanıldığı yere göre coşkunluk ve canlılık gibi duygular uyandırır. Kahve kutusunun etiketi kırmızı ise zengin bir tada sahipmiş gibi algılanır. Kırmızı aynı zamanda iştahı açan bir renktir. Bu nedenle gıda firmaları genellikle kırmızı rengi tercih ederler (Coca Cola, McDonald's, Nestle, Pizza Hut vb.). Sıcaklık algısı uyandırabilen bir renk olan kırmızı, bu özelliği nedeniyle kışlık ürünlerde ya da bu ürünlerin sergilendiği yerlerde sıklıkla kullanılır. Kırmızı aynı zamanda enerji ve gücü ifade ettiği için toplumsal simgeler içerisinde oldukça fazla kullanılır. Bazı uluslar bu rengi yurtseverlik duygularını kamçılayan bir renk olarak kabul ederler. Örneğin, ülkelerin bayraklarında kırmızıyı kullanmaları gibi. Öte yandan kırmızı toplumsal hayatta da aşkın ve sevginin sembolüdür.

Sarı: Ana renk grubunda yer alır. Araştırmalar sarı rengin ferahlık, sevinç, temizlik, aydınlık, sıcaklık, mutluluk, sağduyu, güzel düşünceler ve mantığı çağrıştırdığını belirtir. Bazı araştırmalar ise bu rengin zayıflık, hastalık, fakirlik ve mutsuzluk kavramlarını çağrıştırdığını ifade eder. Canlı bir renk olduğu için göz onu tutmakta zorluk çeker; bu yüzden sarı

geçici bir renktir. Bu nedenle dünyadaki tüm taksiler sarıdır. Araba kiralama firmaları da logo ve sembollerinde genellikle sarıyı kullanırlar. Sarı renk ile, “Ürün geçici, lütfen geri getirin!” demek isterler. Bunların yanında sarı renk psikolojik yapısı bozuk olanları pozitif olarak etkiler. Sarı, insanı çalınca bir sarhoşluğun etkisi altında bırakır ve hareketlerini düzensizleştirir. Bunun için morali bozuk ve psikolojik çöküntüde bulunan insanları neşelendirmek için sarı renk kullanılır.

Mavi: Üçlü ana renk grubunda yer alan tek soğuk renk mavidir. Koyu tonlarda ya da yoğun olarak kullanıldığında insanda keder, hüznün ve sıkıntı duygularını uyandırır. Açık tonlarda kullanıldığında ise karamsarlık etkisini kaybetmeye başlar; insanda yatıştırıcı ve güven veren duyguları uyandırır. Bu etkisi nedeniyle batıda intiharları azaltmak için köprü korkulukları maviye boyanır. Hatta Amerika’da bir ilkokulun duvarları beyaz ve portakal renginden maviye çevrilmiş, çocukların yaramazlıklarının azaldığı tespit edilmiştir. Mavi aynı zamanda insanda düşünme, karar verme ve yaratıcı fikirlerin doğmasına yardımcı olur. Bunun için çalışma alanlarında en çok kullanılan renktir. Sonsuzluğu, otoriteyi ve verimliliği çağrıştırdığı için de genellikle kurum logolarında kullanılır. Mavi ile büyüklüklerini vurgularlar. Politikacılar da takım elbiselerinde mavinin tonlarına çok yer verirler. Bütün bu pozitif etkilerin yanı sıra mavi, yeme içgüdüsünü azalttığı için fastfood sektöründe kullanılmaz. Hatta tüm diyet ürünleri mavi yazı ve logolar kullanırlar.

Siyah: Herhangi bir ışık noktasından gelen ışınların, çarptığı nesne tarafından tamamen emilmesi ile oluşur. Siyah renkte her zaman korkunun, kötülüklerin, sonsuz derinliklerin ve paniğin etkilerini görebiliriz. Büyük yüzeyler üzerinde kullanılan siyah, endişe ve korku hissi uyandırır. Öte yandan küçük yüzeyler hâlinde kullanıldığında ise canlılık verir. İnsanlar neşeli zamanlarında ve özel anlamlı günlerinde siyah giymekten çekinmezler. Çünkü siyah renk böyle ortamlarda şahsiyeti, gücü ortaya koymaktadır. Bu nedenle siyahın modası kolay kolay geçmez. Gücün, tutkunun ve hırsın ifadesi olan siyah hem bizim ülkemizde hem de batıda üzüntü ve matemi simgelerken Japonya’da mutluluğun simgesidir.

Beyaz: Beyaz renk; kırmızı, turuncu mavi, yeşil, sarı, mor gibi güneş ışınlarının birleşmesinden oluşur. Kullanıldığı mekânda güneş ışığını yansıtıyorsa uyarıcı, neşeli bir etki bırakır. Beyaz, istikrarı, devamlılığı ve temizliği simgeler. Temiz, dürüst izlenimi vermek isteyen politikacıların çok sevdiği bir renktir. Geniş beyaz yüzeyler insan psikolojisinde daima serinlik ve soğukluk etkisine sahiptir. Bu nedenle beyaz, soğuk renkler içerisinde yer alır. İnsan psikolojisinde beyaz; ferahlık, soğukkanlılık, samimiyet ve aydınlık hisleri uyandırır. Toplumsal değerler açısından ise masumiyeti, temizliği, asaleti ve iyi niyeti simgeler. Aynı zamanda beyaz, huzur ve güven verir. Barışı sembolize eder.

Kaynak: AÖF, Mağaza Atmosferi (s. 143-145).

Hangi renk...	Kırmızı	Sarı	Mavi	Siyah	Beyaz
1. doğu ve batı kültürlerinde karşıt anlamlar ifade eder?					
2. istikrar ve dürüstlüğü simgelemesi bakımından politikacılar tarafından kullanılır?					
3. iştah açıcılığı bakımından restoranlarda daha fazla kullanılır?					
4. açık tonlarda kullanıldığında insanda sakinleştirici etki bırakır?					
5. gelip geçiciliği sembolize eder?					
6. psikolojik rahatsızlıkların tedavisinde kullanılır?					
7. yaratıcılık, verimlilik ve otoriteyi ifade eder?					
8. iştah kapatıcı renk olarak da bilinir?					
9. sosyal simge ve sembollerde sıklıkla kullanılır?					
10. farklı renkleri bünyesinde barındırır?					

B. Aşağıdaki metni detaylı okuma tekniği ile okuyun ve soruları metne göre yanıtlayın.

KÂĞIT ÜRETMENİN YENİ BİR YOLU

Her saniye, iki futbol sahasına denk gelen bir hektar büyüklüğünde alan, yağmur ormanlarından yok oluyor. Bu, New York şehri büyüklüğünde bir alanın her gün, Polonya topraklarından daha fazla bir alanın her yıl yok olduğunu gösterir. Endişe verici bu yıkım hızının çevre için ciddi sonuçları var. Örneğin, bilim insanları tomrukçuluk yüzünden her gün birçok bitki türünün, böcek ve hayvan neslinin tükendiğini tahmin ediyor. 1990'dan bu yana, 15 yağmur ormanı vadisinin yok olduğu Kanada'daki Britanya Kolumbiyası'nda 142 somon türü yok oldu. Boz ayı, kurt ve diğer pek çok canlının yaşam alanı ise tehdit altında. Bununla birlikte, tomrukçuluk hükümet için vergi, kâr ve iş olanağı; tüketiciler içinse her çeşit düşük fiyatlı ürün sağlıyor. Bu yüzden, Kanada hükümeti tomrukçuluğu sınırlandırmak veya kontrol altına almak konusunda oldukça isteksiz.

Kanada'nın ormancılık üretiminin büyük kısmı kâğıt hamuru ve kâğıt yapımına gidiyor. Kanada Selüloz ve Kâğıt Birliğine göre, Kanada dünyanın kâğıt hamurunun %34'ünü, gazete kâğıdının %49'unu temin ediyor. Bu kâğıt ürünlerinin başka bir şekilde üretilmesi durumunda Kanada ormanları korunabilir. Son günlerde, tarım uzmanları ve çevreciler tarafından kâğıt üretmenin olası bir yolu önerildi: kenevir bitkisi. Kenevir bitkisi yüzyıllar boyunca birçok ülke tarafından farklı amaçlar doğrultusunda kullanıldı. Bilim insanları günümüzde kâğıt ve kâğıt hamuru üretimi için kenevir ekiminin yeniden canlandırılması gerektiğini öne sürüyor. İddialarına göre, kenevir kullanarak topraktan dört kat fazla kâğıt üretilebilir. Birçok çevreci, büyük çaplı kenevir ekiminin Kanada ormanları üzerindeki baskıyı böylelikle azaltabileceğine inanıyor.

İnsanlık tarihinin en eski ve ucuz bitkisel ham madde kaynağı olan kenevirin endüstriyel kullanım alanları yıllardır mevcut. Saplarında bulunan lifler iplik, dokuma ve kumaş yapımında kullanılıyor. Yaprakları ise ilaç ve kozmetik sektöründe değerlendiriliyor. Yapraklarının ve liflerinin yanı sıra tohumlarının oldukça yağlı olması açısından yakıt, besleyici olması açısından da gıda sektöründe kullanılıyor. Aynı zamanda kenevir, petrol yan sanayi ürünü olan sentetik lifler dünya çapında yaygınlaşmadan önce bütün dünyada lif kaynağı olarak kullanılmıştır. Bütün bunlara rağmen kenevir bitkisinin ekimi ve yetiştiriciliği günümüzde Türkiye de dâhil birçok ülkede yasak. Bazı ülkelerde ise oldukça kısıtlı olarak devlet kontrolü altında yapılabilmektedir. Bunun nedeni ise kenevirin esrarın üretildiği "marihuana" bitkisinin bir türü olmasıdır. Dünyanın en önemli üretim bitkilerinden biri olan kenevirin yıllar içinde yasaklanması, kullanıldığı sanayi alanlarını büyük ölçüde etkilemiş ve bu ülkelerin ekonomik olarak daralmasına neden olmuştur.

Son günlerde, kenevir yetiştiriciliğinin yasallaşması için Kanada'da iki yeni hareket başladı. Bir grup eylemci, marihuana bitkisinin tehlikeli olmadığını ve bağımlılık yapmadığını ve de suçlu olmayan ama toplumun üretken üyeleri olan çok sayıda insan tarafından kullanıldığını iddia ediyorlar. Ayrıca, alkol ve tütünden daha az zehirli olduğunu savunuyorlar. Bu yüzden marihuana bitkisinin her şekilde yetiştiriciliğinin önünün açılmasını ve yasal hâle gelmesini istiyorlar. Diğer taraftan başka bir grup, bitkiyi sadece kâğıt hamuru ve

kâğıt üretmek için yetiştirmek istiyor. Bu grup son zamanlarda önemli bir başarı elde etti: 2015'te Kanada lif üretimi için kenevir bitkisi ekimini yasallaştırdı. 1938'den bu yana ilk defa yüzlerce çiftçi kenevir yetiştiriciliğine başladı. Böylece, çok yakında bu kaynaktan elde edilen kâğıt hamurunu ve kâğıdı görebileceğiz.

Kaynak: <https://web2.uvcs.uvic.ca/courses/elc/studyzone/570/pulp/hemp1.htm> sitesinden uyarlanmış ve Türkçeye çevrilmiştir.

1. Yağmur ormanlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Her yıl, Polonya toprakları üzerindeki yağmur ormanları büyük oranda yok oluyor.
- b) Britanya Kolumbiyası'nda son 20 yılda 15 yağmur ormanı vadisi yok oldu.
- c) Yağmur ormanlarının yok oluşu en çok bitki türlerini etkiliyor.
- d) Kanada'daki yağmur ormanları 1990'dan bu yana ciddi derecede azaldı.
- e) Her gün, bir hektar alan yağmur ormanlarından yok oluyor.

2. Aşağıdakilerden hangisi tomrukçuluğun sağladığı yararlardan biri değildir?

- a) Kâr
- b) İş imkanı
- c) Ucuz işçi
- d) Ucuz ürün
- e) Vergi geliri

3. İkinci paragrafa göre Kanada, dünyanın _____.

- a) geri kalan ülkelerinden dört kat fazla kâğıt üretiyor.
- b) en büyük kâğıt hamuru tedarikçisidir.
- c) gazete kâğıdı ihtiyacının neredeyse yarısını sağlar.
- d) belli ülkelerinden kâğıt hamuru ihraç etmektedir.
- e) kâğıt ihtiyacını yıllardır kenevirden temin ediyor.

- I. Bilim insanları
- II. Tarım uzmanları
- III. Çiftçiler
- IV. Çevreciler

4. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri kenevir bitkisinin kâğıt yapımında kullanılabileceğini savunmaktadır?

- a) I, II ve IV
- b) Yalnız I
- c) Yalnız IV
- d) I, II ve III
- e) III ve IV

5. Aşağıdakilerden hangisi kenevirin kullanıldığı endüstriyel alanlardan biri değildir?

- a) Tekstil
- b) Maden
- c) Enerji
- d) Kozmetik
- e) İlaç

6. Kenevir yetiştiriciliğinin birçok ülkede yasak olmasının nedeni nedir?

- a) Kısıtlı bir alanda yetiştirilmesi
- b) Ekiminin zor olması
- c) Ekonomik olarak değerinin az olması
- d) Üretiminin pahalı olması
- e) Uyuşturucu sınıfından sayılması

7. Aşağıdakilerden hangisi, marihuana bitkisinin üretiminin tamamen yasal hâle gelmesini savunan grubun iddialarından biri değildir?

- a) Alkol kadar tehlikeli değildir.
- b) Tütün ürünlerinden daha az zehirlidir.
- c) Zannedildiği gibi bağımlılık yapmaz.
- d) Sanatçıların üretkenliğine katkı sağlar.
- e) Bir grup tarafından zaten kullanılıyor.

8. Kanada'da kenevir üretimi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Kenevir üretimine yakın bir süre önce tekrar başlandı.
- b) Kenevir yetiştiriciliğine çiftçiler ilgi göstermedi.
- c) Kenevir üretimiyle ilgili her iki faaliyet olumlu sonuç vermiştir.
- d) 1938'de sadece belli bir kesimin kenevir üretmesine izin verildi.
- e) 2015'ten beri marihuana bitkisinin her türü ekilebilmektedir.

DİNLEME

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

- Dinlediğiniz metinlerden istenilen bilgileri detaylı bir şekilde dinleyerek seçebileceksiniz,
- Konu ve ana fikir için dinleme, seçici dinleme ve detaylar için dinleme arasındaki farkları ayırt edebileceksiniz.

Detaylar İçin Dinleme

Detaylar İçin Dinleme Nedir?

Dinleme, iletişim ve öğrenmenin temel yollarından biridir. Peki, ne kadar iyi bir dinleyiciyiz? İki kişi arasındaki konuşmayı işitmek, çalan bir müziği duymak ya da söylenen sözcükleri anlamlandırmak bizi tam olarak iyi bir dinleyici yapmaz. Aynı dili konuşan insanlar arasında bile konuşulan her şeyi anlamak, algılamak, yorumlamak ve öğrenmek istiyorsak konuşmacıya çok iyi odaklanmalıyız. Bir de bunu, özellikle ana dilimiz dışında farklı bir dilde yapacaksa daha yoğun bir çaba sarf etmeliyiz. Daha önceki ünitelerde dinlemenin, dinleyicinin konumuna ve amacına göre çeşitlilik gösterdiğini gördük. “Detaylar için dinleme” de bunlardan biridir. Bu yöntemi diğerlerinden ayıran en önemli fark, konuşulan konunun tümüne hâkim olmak, söylenenlerin her birini anlamak, konuşulanlar arasında ilişki oluşturmak ve konuşmayı baştan sona kadar dikkat kesilerek dinlemektir.

Detaylar İçin Dinleme Niçin Yapılır?

Bir konuşmayı baştan sona kadar detaylı ve dikkatle dinlememizin sebepleri;

- » Bir konu hakkında yeni bilgiler öğrenmek,
- » Bir konuya tüm hatlarıyla hâkim olmak,
- » Aklımızdaki tüm sorulara yanıt bulmak,
- » Söylenenlerin hepsini anlamaktır.

Detaylar İçin Dinleme Nasıl Yapılır?

Dinleme esnasında geçen detayları yakalayabilmek için aşağıdaki ipuçlarından yararlanabilirsiniz:

- » Dinleme öncesinde dinlenecek konuşmacı veya konuşma konusuyla ilgili genel bir bilgi edinin.
- » Dinleme süresince dikkat önemlidir. Tüm dikkatinizi, anlatılanları anlamaya yöneltin. Zihinsel odaklanmanızı ve dikkatinizi bozacak şeyleri yok edin. Örneğin, dinleme yapacağınız yerde gürültü varsa gürültüsüz bir yere geçin.
- » Her konu belli bir akışı takip eder. Bu yüzden bilinmeyen bir sözcüğün anlamında takılıp kalmayın, dinlemeye devam edin.
- » Dinleme süresince konuşmacıya ve konuya ön yargısız olun. Konuşmacının aksanına, giyim kuşamına, mimiklerine vb. yorum yapmayın. Önemli olan, konu ile ilgili tüm detayları öğrenmektir.

- » Dinleme yaparken 5N1K yöntemini kullanın. Bir diğer deyişle kendinize “Ne?, Nasıl?, Neden?, Nerede?, Ne zaman? ve Kim?” sorularını yöneltin. Detaylı dinlemede bu sorulara yanıt ararsınız.
- » Tekrarlanan, vurgulanan anahtar sözcüklere veya cümlelere odaklanın. Anahtar sözcükler, dinlediğiniz şeyle ilgili önemli sözcüklerdir.
- » Aradığınız detayları hatırlamak için dinleme sırasında kısa notlar alın. (Not alma ile ilgili daha detaylı bilgi 5. ünite de verilecek.)

Örnek:

Metni detaylar için dinleme yöntemini kullanarak dinleyin ve soruları metne göre yanıtlayın.

ÖTEGEZEĞENLER

Detaylı okuma tekniğini kullanarak metni tekrar okuyun. Aşağıdaki ifadelerin doğru ya da yanlış olduğuna karar verin.

	Doğru	Yanlış
1. Ötegezegenler güneş sistemimiz içinde yer alan yıldızlardır.	☐	☐
2. Ötegezegenlerle ilgili araştırmalar 1990’larda başladı.	☐	☐
3. Yaşama elverişli bölge içinde yer alan gezegenlerde sıvı su olma ihtimali yüksektir.	☐	☐
4. Suyun formlarının varlığı, o gezegenin yaşam için elverişli olduğunu gösterir.	☐	☐
5. Bilinen ötegezegenlerin yarısından fazlası Kepler Uzay Teleskopu’yla keşfedildi.	☐	☐
6. Montreal Üniversitesi’nden bir grup araştırmacı, geçen yıl Dünya’ya 111 ışık yılı uzaklığında bir gezegen keşfetti.	☐	☐
7. Araştırmacılara göre K2-18b adlı ötegezegen, canlıların yaşaması için uygun özelliklere sahip değildir.	☐	☐

Çözüm:

1. Yanlış. Konuşmanın başında “Güneş sisteminin dışında ve başka bir yıldızın yörüngesinde bulunan gezegenler ötegezegen olarak adlandırılır.” denmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere soruda belirtilen ifade yanlıştır.

2. Doğru. “1992’den bugüne kadar yapılan araştırmalarda yaklaşık iki bin ötegezegen keşfedildi.” ifadesi araştırmalara 1990’larda başladığını gösterir.

3. Doğru. “Bir gezegenin yüzeyinde sıvı su bulunabilmesi için etrafında dolandığı yıldızına uzaklığının belirli bir aralığın içinde olması gerekir. Buna yaşama elverişli bölge denir. Genel olarak, o bölgede bulunan bir gezegenin yüzeyinde sıvı suyun bulunabileceği bölge olarak tanımlanır.” ifadesinden anlaşılacağı üzere belirtilen ifade doğrudur.

4. Yanlış. Metinde “Gezegenlerde şayet su varsa bile ancak katı ya da gaz hâlinde olabilir ve bu yüzden Dünya’dakilere benzeyen yaşam biçimlerinin oluşmasına elverişli değillerdir.” denilmekte. Yaşam formlarının oluşabilmesi için sıvı suya ihtiyaç vardır. Bu nedenle ifade yanlıştır.

5. Doğru. “Bugün bilinen tüm ötegezegenlerin yaklaşık üçte ikisini keşfetmek için kullanılmış Kepler Uzay Teleskobu’yla yapılan çalışmalar...” ifadesine göre sorudaki ifade doğrudur.

6. Yanlış. “Bir grup araştırmacı üç yıl önce keşfettikleri, Dünya’ya yaklaşık 111 ışık yılı mesafedeki K2-18 sistemindeki...” ifadesine göre geçen yıl değil, 3 yıl önce belirtilen gezegeni keşfetti.

7. Yanlış. “K2-18 yıldızı Güneş’ten daha küçük ve daha soğuk” ifadesine göre aynı özellikleri sergilemiyorlar.

8. Doğru. Metinde “Araştırmacılar gezegeni çevreleyen kalın gaz katmanının gezegenin yüzeyinde canlıların yaşamasına imkân vermeyeceğini düşünüyor.” denilmektedir ve belirtilen ifade doğrudur.

Etkinlik 3:

Metni detaylar için dinleme yöntemini kullanarak dinleyin ve soruları metne göre yanıtlayın.

BEDEN DİLİ VE İLETİŞİM

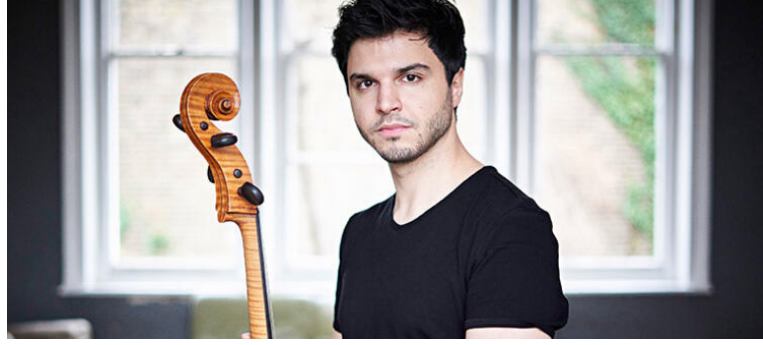
Tabloda yer alan ifadelerin beden dilinde ne anlama geldiğini yazın.

İfadeler	Beden dilindeki anlamı
1. Uzaktan konuşmak:	
2. 0 – 45 cm uzaklıkta durmak:	
3. Dik durmamak:	
4. Kişiyeye doğru yönelmek:	
5. Bacakları üst üste atmak:	
6. Ellerle oynamak:	
7. Elleri yüzde gezdirmek:	
8. Konuşurken aşağı doğru bakmak:	
9. Gülümsemek:	
10. Tepki vermek:	
11. Dokunmak:	

Etkinlik 4:

Metni detaylar için dinleme yöntemini kullanarak dinleyin ve soruları metne göre yanıtlayın.

YENİ FAZIL SAY : CEMAL ALİYEV

1. Cemal Aliyev'le ilgili ifadelerden hangisi doğrudur?

- a) 1995'te doğdu.
- b) Ankara doğumludur.
- c) Yarışmanın gençler kategorisinin kazananıdır.
- d) Yarışmada Fazıl Say'la yarışmıştır.
- e) İngiltere'de okumaktadır.

2. Hangisi, yarışma sonrası Cemal Aliyev'in hayatında değişecek olaylardan biri değildir?

- a) İngiltere dışındaki ülkelerde konserlerinin artması
- b) Basında daha fazla yer alması
- c) İngiltere'nin her yerinde konserler vermesi
- d) Konserleriyle ilgili yazıların artması
- e) Bir albüm hazırlaması

3. Hangisi, yarışmaya katılım koşullarından biridir?

- a) Yarım saatlik bir müzik video kaydı çekmek
- b) Öncesinde bir ödül kazanmış olmak
- c) Farklı birkaç enstrüman çalabilmek
- d) Kişisel bilgilerini içeren bir yazı yazmak
- e) Kendi tarzını yansıtan örnek bir program yapmak

4. Finalde kaç kişi yarışmıştır?

- a) 5
- b) 8
- c) 15
- d) 25
- e) 30

5. Hangisi Cemal Aliyev'in finalde çaldığı bestecilerden biri değildir?

- a) Fazıl Say
- b) Bach
- c) Chopin
- d) Rachmaninov
- e) Schubert

6. Cemal Aliyev ve Fazıl Say arasındaki ilişki ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) Bir vakıf sayesinde tanıştılar.
- b) Birlikte konserler verdiler.
- c) ABD'deki yarışmada birbirlerini desteklediler.
- d) Birlikte yaptıkları eserler vardır.
- e) Ayrı enstrümanlar çalıyorlar.

7. Cemal Aliyev'e göre başarılı olmak için en önemli şey nedir?

- a) Yetenek
- b) Fedakârlık
- c) Azim
- d) Motivasyon
- e) Şans

8. Cemal Aliyev'in _____ piyanist, _____ ise kemancıdır.

- a) annesi / babası
- b) büyükannesi / kardeşi
- c) büyükannesi / babası
- d) büyükbabası / annesi
- e) büyükbabası / kardeşi

9. Hangisi, Cemal Aliyev'in yaşadığı zorluklardan biri değildir?

- a) Çelloyla seyahat etmek
- b) Çalışma vizesi almak
- c) Festival ve yarışmalara katılamamak
- d) Seyahat vizesi almak
- e) Sosyal hayata sahip olmamak

10. Cemal Aliyev'in en büyük hayali nedir?

- a) Pop müzik yapmak
- b) Dünya çapında tanınmak
- c) Ünlü isimlerle sahneye çıkmak
- d) Dünyadaki farklı rotaları keşfetmek
- e) İnsanlara ilham kaynağı olmak

🔊 DİNLEYELİM - YANITLAYALIM

A. Metni detaylar için dinleme yöntemini kullanarak dinleyin ve soruları metne göre yanıtlayın.

İSTANBUL'UN DÜNYA MİRASI LİSTESİNE GİREN YAPILARI

Belirtilen yapılarla ilgili doğru ifadeleri seçin.

Hangi yapı...	Ayasofya	Topkapı Sarayı	Çinili Köşk	Hipodrom	Süleymaniye
1. farklı işlevlerde kullanılan binalar, odalar ve sultan türbelerini içerir?					
2. inşa edilmişinden bu yana üç ayrı amaç için kullanılmıştır?					
3. halkın, görevlilerin ve askerlerin kullanabileceği bölümleri içerir?					
4. başka bir yapıya benzer şekilde planlanmış ve inşa edilmiştir?					
5. tarih boyunca doğal bir afetten oldukça etkilenmiştir?					
6. çeşitli nedenlerden dolayı yıllar içinde neredeyse yok olma durumuna gelmiştir?					
7. farklı ülkelerden gelen değerli eşyaların sergilendiği bir bölüm içerir?					
8. etrafındaki tarihî ahşap evleri ve sokaklarıyla da ünlenmiştir?					
9. 19. yüzyılda müzeye çevrilmiştir?					

B. Metni detaylar için dinleme yöntemini kullanarak dinleyin ve soruları metne göre yanıtlayın.

YEMEK SAATİ VE VÜCUT SAATI

1. Üniversiteye başlayan gençlerin kilo almalarının sebepleri;
_____, _____,
_____ ve gece geç saatlerde yemektir.
2. Tip 2 diyabet ve kalp hastalıkları gibi hastalıkları tetikleyen etkenlerden ikisi;
_____ ve _____
dir.
3. Aynı miktarda kaloriyi tüketmelerine rağmen, kalorinin çoğunu sabah kahvaltısında tüketenler, akşam yemeğinde tüketenlere göre _____
_____.
4. Gece geç vakitte yenen yemek sebebiyle _____ ve
vücudun yağ yakma fırsatı azalmış olur.
5. Günümüzde insanlar, gün içinde aldıkları toplam kalorinin yaklaşık yarısını
_____ tüketiyor.
6. Az uyumak _____ etkilediği
için kişinin sağlıksız yiyeceklere yönelme olasılığı artıyor.
7. Farklı saat dilimlerinde seyahat ettiğimizde, vücut saatimiz
_____ etkilendiği için
“jetlag” meydana gelir.
8. Sık sık seyahat edenler, _____,
_____ ve hafta içi ve hafta sonu farklı
saatlerde yatıp kalkınların vücut saatlerinde değişiklik görülür.
9. Daha sağlıklı bir birey olmak için, _____,
_____ ve yemek yeme saatlerini günün 12
saatlik dilimine sığdırmalıyız.

YAZMA

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

- Bir metni bağlama uygun biçimde tamamlayabilecek,
- Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan iyi bir paragraf yazabilecek,
- Paragrafı bütünlük ilkesine göre düzenleyebileceksiniz.

Paragraf Yazma: Sonuç Cümlesi + Paragraf Bütünlüğü

Paragrafın Sonuç Cümlesi Nedir?

Paragraf, daha önceki ünitelerde belirtildiği gibi bir düşünceyi, duyguyu, öneriyi ve olayı yalnız bir yönüyle açıklayan, tartışan, çözümleyen veya betimleyen cümleler bütünüdür. Bu cümleler dil, yapı ve içerik açısından birbiri ile ilişkili olmalıdır. Yapı olarak bakıldığında her paragrafta bulunması gereken ögeler vardır. Bunlar ana fikircümlesi, yardımcı düşünceler ve sonuç cümlesidir. Sonuç cümlesi, adından da anlaşılacağı üzere paragrafın son cümlesidir. Paragrafta savunulan düşünce veya önerinin son bulunduğunu belirtir. Genellikle savunulan konunun özetlenmiş hâlidir. Ayrıca, yazara konuyla ilgili nihai düşüncelerini aktarma şansı da sunar.

Sonuç Cümlesinin Amacı Nedir?

- Sonuç cümlesi, aşağıda belirtilenlerden herhangi birini yerine getirir:
- » Yardımcı düşüncelerde belirtilen noktaların bir özetini verir.
 - » Paragrafın ana fikir cümlesini yeniden ifade eder.
 - » Konuyla ilgili duruşunuzu, fikrinizi veya önerinizi belirtir.
 - » Hedef kitlesinin yapması veya yapmaması gerekenler hakkında bir öneride bulunur.

Paragrafın Sonuç Cümlesi Nasıl Yazılır?

- » Genellikle tek bir basit cümleden oluşur.
- » Paragrafın ana fikrini ve yardımcı düşüncelerini destekler niteliktedir. Yeni bir fikir ileri sürmez.
- » Sonuç cümlesine geçişi sağlamak için “sonuç olarak, özetle, özetlemek gerekirse, kısaca, kısacası, uzun lafın kısası, neticede, belirtilenlere bakıldığında açıkça görülen şey şu ki, görülüyor ki” gibi bağlaçlar kullanılabilir.

Paragrafın Bütünlüğü Nasıl Sağlanır?

Paragrafın bütün olması baştan sona tek bir fikre bağlı kalmakla ilgilidir. Diğer bir deyişle paragraftaki tüm cümleler ana fikir cümlesinde belirtilen fikri takip etmeli, ondan sapmamalıdır. Bütünlüğü bozulmuş bir paragrafta akışı bozan cümleler vardır ve öne sürdüğü fikir okuyucu tarafından anlaşılabilir. İlgisiz, konu dışı örneklerin ve yardımcı düşüncelerin varlığı, birden fazla ana fikir içeren cümlelerin yazımı, paragrafın öğelerinden (ana fikir cümlesi, yardımcı düşünceler ve sonuç cümlesi) birinin eksikliği, yanlış bağlaç kullanımı veya herhangi bir bağlacın kullanılmaması, paragrafın tutarlılığının ve bağdaşıklığının göz ardı edilmesi paragrafın bütünlüğünü bozan etkenlerdir.

Örnek Paragraf:

Eskişehir, Türkiye’de yaşanabilecek en güzel şehirlerden biridir. Öncelikle Eskişehir’de çeşitli alanlarda sayısız iş imkânı vardır. Örneğin havacılık, tekstil, ve gıda başta olmak üzere birçok alanda çalışılabilecek fabrikalar bulunmaktadır. Şehirde bulunan üç üniversite ise eğitim alanında iş fırsatları sunar. Ayrıca, Eskişehir’de ulaşım da oldukça gelişmiştir. Otobüs, minibüs ve tramvay ile istenilen her yere kolaylıkla ulaşmak mümkündür. Son olarak Eskişehir’de güzel vakit geçirmek için farklı seçenekler mevcuttur. İnsanlar şehir parklarında keyifli vakit geçirebilir, Porsuk Çayı kenarındaki kafe ve restoranlarda sosyalleşebilir veya yılın belirli dönemlerinde gerçekleşen sinema, müzik ve tiyatro festivallerine katılabilirler. Özetle, Eskişehir, gönül rahatlığıyla yaşayabileceğiniz bir şehirdir.

Sonuç cümlesi:

“Özetle Eskişehir, gönül rahatlığıyla yaşayabileceğiniz bir şehirdir.” cümlesi paragrafın sonuç cümlesidir. Paragrafın başında yer alan ana fikir cümlesiyle aynı mesajı içermekte ve yardımcı düşüncelerle açıklanan konuyu özetlemektedir. Paragrafın sonunda yer almaktadır ve “özetle” bağlacı ile de paragrafın sonuna geldiğini ve yeni bir bilgi içermeyip konunun toparlanacağını belirtmektedir. Kısaca, iyi yazılmış bir sonuç cümlesidir.

Paragraf bütünlüğü:

Paragrafta öğelerin hepsi bulunmakta, yardımcı düşünceler ana fikir cümlesini desteklemektedir. Öne sürülen fikirler ve verilen örnekler konuyla ilgili ve ana düşünceyle uyumludur. Tüm ifadeler mantıksal ve anlamsal olarak birbiriyle bütünlük içermekte, paragrafın akışını bozacak bir ifade yer almamaktadır. Kısacası, paragrafın tutarlılığı sağlanmıştır. Paragraftaki cümleler dil bilgisi bakımından da bağıntılıdır. Ayrıca cümleler arası geçişler farklı bağlaçlarla sağlanmaktadır. Bu bakımdan bağdaşıklık sağlanmıştır. Özetle paragraf, bütünlüğü sağlanmış ve iyi yazılmış bir paragraftır.

Örnek:

Günümüzde doğal kaynakların geçmiş yıllara nazaran oldukça azaldığı ve en kısa zamanda birtakım önlemlerin alınması gerektiği herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Günlük hayatımızda kolayca uygulayabileceğimiz birkaç küçük yöntemle yok olmakta olan doğal kaynakları bir nebze de olsa koruyabiliriz. Bunlardan ilki, elektrik tüketimini azaltmaktır. Her ne kadar modern hayatın bize dayattığı elektronik aletlerden kolayca vazgeçemesek de birkaç uygulamayla bu aletlerin verdiği zararları azaltabiliriz. Örneğin, evlerde veya iş yerlerinde sık sık kullandığımız elektronik eşyaları kullanmadığımız zamanlarda uyku moduna alabilir veya fişten çekerek tamamen kapatabiliriz. Çünkü elektronik aletler kullanmadığımız zamanlarda fişte takılı kaldıkları zaman bile elektrik tüketimine devam ederler. Bir diğer yöntem ise, ulaşım için özel araçları kullanmaktansa toplu taşıma araçlarını kullanmaktır. Bu, hem ekonomik hem de çevreci bir harekettir. Yakıt tasarrufu sağlamakla birlikte çevreye zararlı gazların salınımının az da olsa önüne geçmiş oluruz. Son yöntem, doğaya zararlı plastik kullanımını azaltmaktır. Tek kullanımlık plastik şişeler ve poşetler yerine geri dönüştürülebilir ürünler tercih edilebiliriz. Özet olarak_____.

I. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi yukarıdaki paragrafın sonuç cümlesi olabilir?

- a) bu basit kurallara uyarak doğal kaynakları koruyabiliriz.
- b) önlem alınmadığı takdirde doğal kaynaklar hızla tükenir.
- c) doğal kaynakları korumak düşünülenin aksine zordur.
- d) toplu taşıma araçlarını kullanmak doğal kaynakları korumanın en iyi yoludur.
- e) doğal kaynakların neden yok olmakta olduğunu araştırmalıyız.

Çözüm: Paragrafın sonuç cümlesi paragrafta savunulan konuyu özetler biçimde olmalıdır. Paragrafın ana fikir cümlesi doğal kaynakların azalmakta olduğunu ama günlük hayatta uygulayabileceğimiz birkaç yolla bunun önüne geçebileceğimizi belirtmektedir. Sonrasında gelen yardımcı düşünceler ve örnekler de 3 ayrı yöntemden bahsetmektedir. Bu nedenle, paragrafta bırakılan boşluğu en iyi şekilde tamamlayan sonuç cümlesi “a” seçeneğinde belirtilmiştir. Doğru yanıt “a” dır.

Etkinlik 5:

Paragrafı okuyun ve paragrafın bütünlüğünü bozan cümleyi bulun.

İnsanoğlunun yeryüzünde var olduğu günden bugüne gelinceye kadar vazgeçilmez bir şekilde süregelen sanat yapma arzusunun farklı nedenleri vardır. Sanatın en erken kültürlerde görülmesinin nedeni, insanoğlunun içinde yaşadığı çevreyi ve doğayı anlama ve anlatma kaygısıdır. Yaşadığı dünyayı görmek ve göstermek isteyen insanoğlu yaşamını etkileyen görüntüleri yaşadığı alanların duvarlarına işleyerek ilk sanat kompozisyonlarını ortaya koymuştur. Örneğin, avcı-toplayıcı insanın doğayla en büyük mücadelesini anlatan ve

av sahnelerini konu edinen İspanya'daki Altamira mağarası ve Fransa'daki Lascaux mağarası bunun erken örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın neden sanat yaptığına dair soruların cevabını sanat tarihi, sanat felsefesi ve estetik, farklı açılardan sorgulamaya, geniş bir tarihsel alan içinde de tartışmaya çalışmıştır. İnsanoğlunun sanatla ilgili olmasının bir diğer nedeni ise kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır. Bu, en genel anlamıyla insanın, içinde kendiliğinden var olan insan olma potansiyelini ortaya çıkarması olarak tanımlanabilir. Sanat kavram olarak üretilen, konuşulan, tartışılan, eleştirilen, nihayetinde geliştirilen bir şey de olsa temelde insan kendini başkalarına anlatma ihtiyacı içindedir. Görülüyor ki; her çağda ve koşulda insanlar sanata gereksinim duymuş ve kendi algısı üzerinden algılamaya çalıştığı dünyayı, yine kendi algısıyla ortaya koymaya çalışmıştır.

Paragraf bütünlüğünü bozan cümle:

Etkinlik 6:

Aşağıdaki cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralayın.

A. İşlerinden ötürü zaman bulamayan veya maddi imkansızlıktan dolayı yabancı dil kursuna gidemeyen kişiler teknolojinin sağladığı imkanlar sayesinde dil öğrenirken maliyet, zaman ve mekân avantajlarından istifade ediyorlar.

B. Öncelikle, derslerde basılı materyallerin yanında bilgisayar destekli programlar kullanmak, derslerdeki çeşitliliği artırarak öğrencilerin konuya ilgisini daha fazla çekmek ve onların sıkılmalarının önüne geçmek için oldukça etkili bir yöntem.

C. Görüldüğü gibi günümüzde teknolojiden faydalanarak yabancı dil öğrenmek artık çok kolay.

D. Örneğin; dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmek isteyen bir öğrenci, video destekli dil öğretim programları, bloglar (internet günlükleri), Skype, podcast (internet yayınları), moodle vb. programlar sayesinde hem istediği zaman farklı ve daha eğlenceli aktivitelerle dilini geliştirebilir hem de dünyanın dört bir yanından insanlarla tanışabilir.

E. Günümüzde teknoloji kullanımı hayatımızın pek çok alanında işlerimizi kolaylıkla yapabilmemizi sağlıyor. Dil eğitim-öğretimi de teknolojinin sunduğu bu imkânı alıyor.

F. Bunlara ek olarak, teknolojinin sağladığı “uzaktan eğitim” imkânı birçok bireye dil öğrenme fırsatı sunuyor.

büyüyen çocuklar ise ailede yeteri kadar dinlenilmediği, sevgi ve anlayış göremediği için mutsuz, kaygılı, öz güvenleri düşük ve çekingen bir yapıya bürünürler. Bu bireyler genellikle topluma uyum problemi yaşarlar; çünkü sosyal ilişkileri zayıftır. Anne-baba tutumlarının yanı sıra aile içindeki ilişkilerin niteliği de çocuğun gelişimini etkiler. Birbiriyle sıcak, sevecen, sevgi ve saygı temeline dayalı ilişkiler içinde olan bir aile, çocuk üzerinde olumlu bir örnek teşkil eder. Böyle bir ortamda büyüyen bir çocuk sevgi, güven ve anlayış kavramlarını daha iyi anlayarak sağlam bir kişilik yapısı geliştirir. Etrafındaki kişilerle olan iletişimi de bu ölçüde daha sağlıklı olur. _____

B. Aşağıdaki paragrafın sonuç cümlesini yazın.

Günümüzde, teknolojinin yediden yetmişe herkesin hayatını birçok yönden kolaylaştırdığı bir gerçek; fakat olumsuz yönleri de, özellikle çocuklar söz konusu olduğunda, yok değil. Bu nedenle teknolojinin zararları hakkında ebeveynlerin dikkatli olması gerekir. İlk olarak bilgisayar, telefon, tablet gibi teknolojik cihazların başında fazla vakit geçirmekten kaynaklanan teknoloji bağımlılığı çocuğun sosyal ilişkilerini olumsuz olarak etkiler. Örneğin, dikkat dağınıklığı ve konsantrasyon bozukluğu gibi problemlere neden olur. Bu durum, çocuğun akademik başarısını olumsuz yönde etkileyerek, okulda ve derslerdeki başarısını düşürür. Bu bağımlılığın yarattığı duygusal ve ruhsal bozuklukların yanı sıra, ekran karşısında uzun süre ve hatalı oturmak boyun ağrıları, göz problemleri, kol, el ve parmak uyuşmaları gibi fiziksel sorunlara yol açar. İkinci olarak, çocukların izledikleri videoları, çizgi filmleri ve oynadıkları oyunları her zaman kontrol altında tutmak mümkün olmadığından çocuklar şiddet içerikli, korkutucu, gelişimleri bakımından zararlı içeriklere maruz kalabilirler. Bunların yanında çocukların ve gençlerin son zamanlarda yaşadığı en büyük tehlike “siber zorbalık”. Teknolojik gelişmelerle birlikte kötü niyetli insanlar, yeni bir platforma kavuştu. İnternet sayesinde bu kişiler kolaylıkla kişileri taciz ya da tehdit edebiliyor, utandırıyor ve hedef alarak kötü amaçları doğrultusunda kullanabiliyor. _____

OKUMA**Etkinlik 1:**

1. Paragraf 1: E
Paragraf 2: C
Paragraf 3: A
Paragraf 4: B
Paragraf 5: D

2. a. Y
b. Y
c. D
d. D
e. D
f. Y

Etkinlik 2:

1. Paragraf 1: A
Paragraf 2: D
Paragraf 3: E
Paragraf 4: C
Paragraf 5: B
2. A. 1970'li yıllara kadar devam eden çalışmalar 1972 yılında Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonunun (IFOAM) kurulmasıyla uluslararası nitelik kazanmıştır.
B. Büyükbaş hayvanlarda görülen deli dana hastalığı, sentetik kimyasal maddelerin tarımda yarattığı olumsuz etkiler ve genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) gibi konulara karşı duyulan endişe ve tepkiler.
C. Türkiye'de organik tarımla ilgili yasa 2004 yılında çıkarıldı.
D. İnsan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen ve üretimde kimyasal madde veya tarım ilacı kullanılmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir.
E. Kimyasal gübre kullanımı yerine yeşil ve organik gübre kullanarak ya da ekim nöbeti yoluyla sağlanır.
F. Organik tarımın en fazla yapıldığı ülkeler Avustralya, Arjantin, Çin ve ABD'dir.
G. Türkiye organik pamuk üretiminde başta yer alır.
H. Hayır. İleride tümüyle organik ürünlerle beslenmeyi sağlayacak bir dünyanın varlığı günümüzdeki nüfus ve ihtiyaçları düşünüldüğünde mümkün görünmemektedir.

OKUYALIM - YANITLAYALIM

A. RENKLER VE ETKİLERİ

1. Siyah
2. Beyaz
3. Kırmızı
4. Mavi
5. Sarı
6. Sarı
7. Mavi
8. Mavi
9. Kırmızı
10. Beyaz

B. KÂĞIT ÜRETMENİN YENİ BİR YOLU

1. d
2. c
3. c
4. a
5. b
6. e
7. d
8. a

DİNLEME

Etkinlik 3:

1. Soyutlanmak.
2. Konuştuğumuz kişiyi duygusal olarak kendimize yakın bulmak.
3. Güvensizlik duymak.
4. İlgili olmak / İlişki için hazır olmak.
5. Savunmacı ve korumacı bir tutum takınmak.
6. Sinirli veya çok hareketli olmak.
7. Yalan söylemek.
8. Güvensiz, tedirgin ve içe dönük olmak.
9. İlişkiye açık olmak/ Açık, güvenilir, güvenli ve arkadaş canlısı olmak.
10. Dinlediğimizi ve cümlelerini takip ettiğimizi göstermek.
11. Sıcaklık ve sevgi

Etkinlik 4:

1. e	6. d
2. c	7. e
3. a	8. c
4. b	9. c
5. d	10. b

DİNLEYELİM - YANITLAYALIM

A. İSTANBUL'UN DÜNYA MİRASI LİSTESİ'NE GİREN YAPILARI

1. Süleymaniye
2. Ayasofya
3. Topkapı Sarayı
4. Topkapı Sarayı
5. Ayasofya
6. Hipodrom
7. Topkapı Sarayı
8. Süleymaniye
9. Çinili Köşk

B. YEMEK SAATİ VE VÜCUT SAATİ

1. hazır yemek, fiziksel aktivite azlığı, düzensiz uyku saatleri
2. aldığımız kalori miktarı/ ne yediğimiz, ne zaman yediğimiz
3. 2,5 katı fazla kilo vermiştir
4. sindirim sisteminin toparlanma
5. akşam 6'dan sonra
6. açlık hormonlarının seviyesini / açlık hormonu olarak bilinen leptin ve girelin hormonlarının seviyesini
7. vücudumuzun ışığa maruz kalma saatlerinden
8. düzensiz saatlerde egzersiz yapanlar, vardiyalı çalışanlar
9. uyku ve yemek saatlerimizi düzenli tutmalı, 7-8 saat uyumalı

YAZMA

Etkinlik 5:

Paragraf bütünlüğünü bozan cümle: İnsanın neden sanat yaptığına dair soruların cevabını sanat tarihi, sanat felsefesi ve estetik, farklı açılardan sorgulamaya, geniş bir tarihsel alan içinde de tartışmaya çalışmıştır.

Etkinlik 6:

1. e
2. b
3. g
4. d
5. f
6. a
7. c

Etkinlik 7:

Özgündür.

YAZALIM

A.

Paragrafın sonuç cümlesi:

Sonuç olarak, aile ortamı çocuğun gelişimini büyük ölçüde etkiler.(Cevaplar farklılaşabilir.)

Neticede dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında, yeterli sevgi, güven ve anlayış içinde büyüyen çocuklar gelişimleri için gerekli deneyimleri elde ederek sağlam bir kişilik yapısı geliştirirler. (Cevaplar farklılaşabilir.)

B.

Paragrafın sonuç cümlesi:

Özetlemek gerekirse, çocukların teknolojinin olumsuzluklarından etkilenmesini önlemek için ebeveynlere büyük bir yük düşüyor. (Cevaplar farklılaşabilir.)

Sonuç olarak, teknolojinin dezavantajlarının farkında olunmalı ve çocukların bu durumdan etkilenmesinin önüne geçilmelidir.(Cevaplar farklılaşabilir.)

Açıkça görülen şu ki, teknoloji birçok olumsuzluğu beraberinde getirdi ve bundan en fazla etkilenen kişiler çocuklar olduğunu düşünürsek bu konuda dikkatli davranmalıyız. (Cevaplar farklılaşabilir.)

Yararlanılan kaynaklar

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49427204> sitesinden uyarlanmıştır.

Açıköğretim Fakültesi, Halk Hikâyeleri. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Açıköğretim Fakültesi, Gıda Coğrafyası. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Açıköğretim Fakültesi, Mağaza Atmosferi. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

<https://web2.uvcs.uvic.ca/courses/elc/studyzone/570/pulp/hemp1.htm> sitesinden uyarlanmıştır ve Türkçeye çevrilmiştir.

<http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/bir-otegezegenin-atmosferinde-su-buhari-tespit-edildi> sitesinden alınmış ve uyarlanmıştır.

Açıköğretim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve İletişim. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

<http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/yeni-fazil-say-cemal-aliev-41370253> sitesinden alınmış ve uyarlanmıştır.

Açıköğretim Fakültesi, Türkiye'nin Kültürel Mirası I. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

<https://www.bbc.com/turkce/vert-fut-47489667> sitesinden alınmış ve uyarlanmıştır.